

RECENSIES

hier en daar kleine wijzigingen aangebracht en zijn andere voorbeelden voor het hulpkaarten-gebruik opgenomen. Door deze 'dubbelplaatsing' kan het raadsel van het ontbrekende kopje van paragraaf 6 in het kadasterboek opgelost worden: in de kartografieschiedenis staat het bewuste kopje namelijk wel: 'Voorbeeld van rekonstruktie via de hulpkaart van de ontstaansgeschiedenis van gebouwde eigendommen' (229). Dit kopje moet op bladzijde 112 k.1 ingevoegd worden. Opvallend is dat deze ommissie ook niet op het losse blad met 'errata' gesignaleerd wordt; de overbekende vraag naar de kip en het ei is mijns inziens nu niet opportuun meer. Gelukkig voegt het artikel van Koeman in *Op goede gronden* nog wel een zeer interessante uiteenzetting toe over de reproductieproblematiek en -techniek bij het kadaster tot ca. 1950 en over de relatie tussen de Groot-schalige Basiskaart van Nederland (GBKN), die op het ogenblik vervaardigd wordt, en de oorspronkelijke kadastrale plans. De tiende bijdrage is van de hand van de politicus/burgemeester W.M. Schakel en bevat een uitvoerige beschrijving van de ruilverkaveling in de Alblasserwaard, waarbij schrijver als bestuurder betrokken was ('Ervaringen met de landmeter-deskundige in een ruilverkaveling', 175-188).

Op goede gronden is in groot formaat uitgevoerd en ruim voorzien van (kleuren)illustraties. Tussen de bijdragen in staan poëtische ontboezemingen, die betrekking hebben op 'Het kadaster' en 'De landmeter' in de provincie. Resumerend: een goed ogend en interessant jubileumboek, met name voor geïnteresseerden in technische en toekomstige zaken bij het KADOR. Voor het historisch bedrijf schijnt het van minder belang, temeer daar een aanmerkelijk deel van de belangwekkendste bijdrage op dat gebied ook elders te vinden is.

F. Keverling Buisman

Sandew Hira, *Van Priary tot en met De Kom. De geschiedenis van het verzet in Suriname, 1630-1940* (Rotterdam: Futile, 1982, 360 blz., f 32,50, ISBN 90 6323 040 0).

Dit boek beoogt een alternatief te bieden voor de interpretatie die 'de gangbare burgerlijke wetenschap' aan de geschiedenis van Suriname geeft. De auteur verzet zich in het bijzonder tegen R.A.J. van Lier; diens gezaghebbende *Samenleving in een grensgebied* (1949), dat als lantaarn dient voor ieder die zich de laatste decennia in het labyrint der Surinaamse geschiedenis waagt, kan daarin immers absoluut de weg niet wijzen: 'het theoretisch raamwerk van Samenleving in een grensgebied is een samenraapsel van tegenstrijdige concepten waarvan de meest uitgewerkte, namelijk de pluralisme-theorie, meer vragen oproept dan beantwoordt'. De pluralisten verklaren de ontwikkeling van de Surinaamse maatschappij vanuit de verhoudingen tussen de etnische blokken. Van samenhang en samenspel der segmenten, aldus Hira, is echter geen sprake en de fundamentele stelling, dat de rasfactor, de sociaal-psychologische aard van de verschillende rassen, centraal staat, verdoezelt meer dan ze verheldert.

Sandew Hira's alternatief is een met behulp van de marxistische methode gepresenteerde materialistische visie, zijns inziens 'een coherente wetenschappelijke basis voor een juist begrip van het karakter dat het verzet in de verschillende perioden uit de Surinaamse geschiedenis te zien geeft'. Het boek vangt 'terwille van de leesbaarheid' aan met de theorie: een kritiek op Van Lier, een uiteenzetting van de drie fasen van het kolonialisme en van de verhouding tussen racisme en ideologie. De functie van de koloniën en dus ook van Suriname was steeds een bijdrage te leveren tot de accumulatie van kapitaal in Europa. Was er oorspronkelijk van zekere vormen van segmentatie sprake - de onderdrukte groe-

pen van Indianen, slaven, Marrons, mulatten, Europese soldaten herkenden elkaar daarvoor nauwelijks als lotgenoten en konden dus tegen elkaar uitgespeeld worden -, met de afschaffing van de slavernij kwam daar een einde aan. Sindsdien vervult de gecentraliseerde staat(smacht) de rol van de koloniale uitbouter van Suriname als zodanig. Het racisme diende en dient bij dit alles als de ideologische rechtvaardiging van de koloniale klassenstructuur. Vanaf het begin liepen ras en klas parallel; zodoende gingen ook de uitgebuitenen hun (klassen)strijd zien in termen van rassenstrijd. Het is, aldus Hira, de grote verdienste geweest van De Kom (na moeilijkheden in de jaren dertig als communistisch agitator naar Nederland opgezonden), dat hij het eeuwenoude verzet in Suriname bewust in klassenstrijd-termen is gaan interpreteren en zijn optreden dienovereenkomstig heeft ingericht. Het overzicht van de Surinaamse geschiedenis dat Hira biedt is dus de reeks van door dit interpretatiekader aaneengesnoerde rellen, opstanden, conflicten en tegenstellingen. Met forse lijnen (ook al is zijn beschrijving hier en daar tamelijk gedetailleerd) wordt de fundamentele eenheid en voortgaande ontwikkeling van het verzet der Indianen, slaven, Marrons, tegen gouverneur Van Sommelsdijck rebellerende soldaten en vele anderen erin gehamerd. Ook fors taalgebruik wordt daarbij niet geschuwd; een nog niet eens erg kras voorbeeld daarvan levert de zinsnede: 'Terwijl feodaal Europa op bloedige wijze zijn proletariaat baarde, haastten Spaanse conquistadores zich om een nieuw werelddeel aan de macht van het jonge kapitaal te onderwerpen. Talloze schepen, uitgerust met priesters en geweren...'.

Normaliter pleegt een recensent zich af te vragen, of een auteur in zijn opzet geslaagd mag heten. In dit geval lijkt dat een onmogelijke vraag. Wie de materialistisch-dialectische denktrant van de auteur deelt, zal zijn verhaal stellig met instemming lezen. Zo'n lezer zal vermoedelijk ook gelijk de relevantie van dit werk begrijpen voor de op de flap geformuleerde vraag: 'Wanneer men zich verdiept in de ontwikkelingen in Suriname na de staatsgreep van 25 februari 1980, dan kan men zich de vraag stellen of het hier ging om een louter militaire staatsgreep of om het verzet tegen buitenlandse overheersing'. Zo'n lezer weet immers, dat de strijd van Suriname gaat tegen 'de economische, politieke en culturele overheersing van het westen' en dat een staatsgreep alleen slechts inhoudt dat 'de ene sektor van de heersende klasse... de andere sektor uit die klasse vervangt, terwijl alleen een echte revolutie de economische en sociale structuur' verandert. Wie echter genoemde denktrant in haar hoge historische vluchten niet kan volgen, zal het heel wat moeilijker met dit boek hebben en zich keer op keer afvragen wat het tot een beter verstaan van het verleden bijdraagt.

G.J. Schutte

MIDDELEEUWEN

M. Carasso-Kok, *Repertorium van verhalende historische bronnen uit de middeleeuwen. Heiligenlevens, annalen, kronieken en andere in Nederland geschreven verhalende bronnen* (Bibliografische reeks van het Nederlands Historisch Genootschap 2; Den Haag: Nijhoff, 1981, xix + 498 blz., f150,—, ISBN 90 2479 132 4).

Dit zeer nuttige, met de grootste zorg samengestelde en onder redactie van de commissie voor bronnenpublicaties van het Nederlands Historisch Genootschap verschenen repertorium is een aan de huidige mediëvistiek aangepaste en dus volledig bewerkte versie van